

ТРАНСПАРЕНТНІСТЬ – ГАРАНТІЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ЕЛЕКТРОНИХ ПУБЛІЧНИХ ЗАКУПІВЕЛЬ В УКРАЇНІ

**І. В. Барішевська, канд. екон. наук,
доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування, МНАУ
Н. Г. Сорочан, здобувач вищої освіти
обліково-фінансового факультету, МНАУ**

Анотація. Визначено характерні особливості функціонування системи державних закупівель ProZorro. Розглянуто перспективи розвитку роботи системи закупівель ProZorro. Обґрунтовано напрями удосконалення системи державних закупівель.

Ключові слова: електронні державні закупівлі, публічні закупівлі, система державних закупівель ProZorro.

Умови адаптування України до європейського співтовариства висувають перед країною ряд важливих завдань з державно-правового регулювання. Принцип транспарентності при цьому є основою існування правової державності, затвердження конституціоналізму та функціонування верховенства права у європейському просторі. Враховуючи те, що діяльність будь-якої держави перебуває у тісному зв'язку з державними видатками, для забезпечення виконання покладених на неї функцій важливим елементом їх раціоналізації є ефективна система управління державними закупівлями.

Наразі, в епоху швидкого розвитку комп'ютерних систем, в Україні створено систему електронних державних закупівель, основною метою якої є мінімізація корупційних схем на основі прозорості. Тому, на сьогодні, одним з найголовніших напрямів реформування системи електронних торгів залишається модернізація інструментарію транспарентності публічних закупівель у вітчизняному просторі.

Питання, пов'язані з розвитком електронних державних закупівель в Україні здійснювали Лева С. [2] і Терещук Г. [3]. Проблеми здійснення державних закупівель було досліджено в праці Чернуха Д. В. [4].

Система електронних публічних закупівель – інструмент, за допомогою якого відбувається підвищення рівня підзвітності і транспарентності у сфері публічного управління, зменшується рівень корупції за умов здійснення закупівель і поліпшується бізнес-клімат в державі [4]. В Україні систему публічних електронних закупівель було створено у 2016 р. за сприяння громадської організації «Трансперенсі Інтернешнл Україна». З набранням чинності Закону України «Про публічні закупівлі» [1], згідно з яким усі державні закупівлі проводяться через систему публічних електронних закупівель, була впроваджена платформа ProZorro.

Результат впровадження системи «Prozorro» простежується через мінімізацію впливу людини на здійснення публічних закупівель, оскільки вибір найкращої пропозиції відбувається автоматично, без втручання сторонніх осіб. Впровадження системи «Prozorro», не зважаючи на затрати матеріального і просторового потенціалу учасників, на ризики фокусування замовників виключно на ціні, недостатня їх увага до інших важливих факторів ефективної закупівлі, електронні торги залишаються оптимальною можливістю учасників знизити вартість товарів та послуг, оптимізувати видатки з бюджету, збільшити оперативність і прозорість процедури, розширити ринки потенційних покупців і залучити максимальну кількість нових постачальників.

Як показує аналіз наведених даних рис.1, на теперішній час в Україні переваг застосування електронних закупівель суттєво більше, ніж ризиків. Система «Prozorro» дає значні можливості учасникам торгів отримати новий, значний за обсягами ринок для збуту своєї продукції за більш спрощеною процедурою, їм не має необхідності додатково витратити кошти на просування свого товару, рекламу, пошук партнерів, інвесторів тощо.

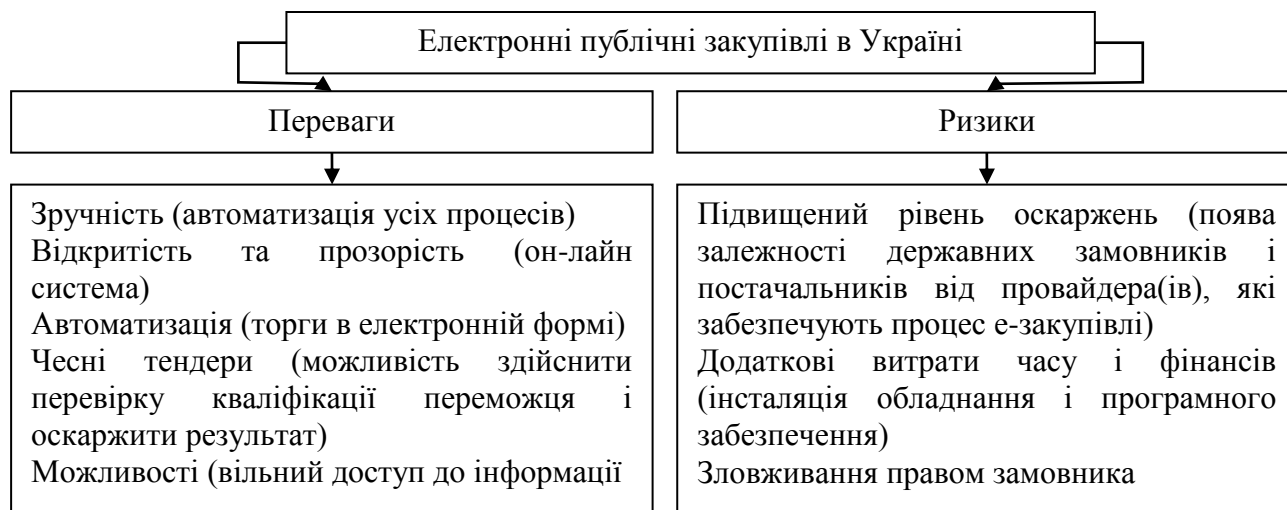

Рисунок 1 — Переваги та ризики використання електронних публічних закупівель в Україні

Джерело: побудовано автором за матеріалами [2,3]

Таким чином, можна говорити про те, що впровадження і функціонування інформаційних електронних мереж надало можливість розширити межі прозорості публічних закупівель і покращити зв'язок між учасниками тендеру і його організаторами, а зазначені інструменти забезпечили проведення аналітичних процедур щодо закупівель в електронній системі за режиму реального часу, надали змогу здійснювати відображення інформації щодо оголошених закупівель, інформації про замовників, учасників, скарги, договори і іншу інформацію з центральної бази даних.

Однак, вважаємо, що подальше удосконалення інструментарію із забезпечення прозорості електронних публічних закупівель стане важливим кроком на шляху до вільного та безоплатного дослідження інформації про використання бюджетних коштів, а також надасть змогу виявляти зв'язки і можливу змову у закупівлях між учасниками, організаторами тендерів, потенційними постачальниками.

Література:

5. Закон України «Про публічні закупівлі». URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/922-19_31 (дата звернення: 22.10.2021).

6. Левон С. Інструментарій забезпечення транспарентності електронних публічних закупівель в Україні. Актуальні проблеми державного управління. №1(81).2020.С.50–57.

7. Терещук Г. Транспарентність як явище та вимога публічно-владної діяльності. URL:

<http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/35229/1/Терещук%20Г..pdf> (дата звернення: 22.10.2021).

8. Чернуха Д. В. Проблеми функціонування та перспективи розвитку системи державних закупівель PROZORRO. URL: <http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2018/11/282.pdf> (дата звернення: 22.10.2021).

Abstract. Characteristic features of ProZorro public procurement system functioning are determined. Prospects for the development of the ProZorro procurement system are considered. The directions of improvement of the public procurement system are substantiated.

Key words: electronic public procurement, public procurement, ProZorro public procurement system.